

FRANCISCO X. STORK: MARCELO U STVARNOME SVIJETU

„Marcelo, jesi li spreman?“ Dignem palac. To znači da sam spreman.

„Dobro, uvest ću te.“

Tada me uvuče u tunel stroja. Sviđa mi se osjećaj kad sam zatvoren unutra. Svjetla nisu toliko jarka da mi budu oči, ali svejedno ih zatvorim.

„Nemoj zaboraviti dignuti prst kad začuješ mentalnu glazbu.“ Tunel ima zvučnik. Glas doktora Malonea dolazi iz njega. Pričekam glazbu. Uvijek dođe. Teži je dio sjetiti se da dignem prst. Unutra je sitna kamera s pomoću koje me doktor Malone i Toby vide odozgo iz kontrolne kabine.

„Marcelo, Marcelo!“ u daljini čujem Tobyja. Volim Tobyja. On je doktor medicine kao i doktor Malone, ali ne da mi da ga oslovljavam s doktore. Jednom sam ga oslovio s doktore i ispravio me i rekao: „Toby, molim te.“ Lice mu je puno pjegica.

„Spreman za takozvanu stvarnu stvar?“ upita me kad me izvukao.

„Da“, kažem mu. „Stvarnom stvari“ naziva glazbu koju puste na zvučnik u stroju. Glazba koja dolazi iz moje glave ne smatra se stvarnom. Toby drži list papira na kojem su popisane različite vrste stvarne glazbe. „A da ovaj put odabereš s ove strane?“

„Može“, kažem. Glazba s poledine stranice su rock-pjesme. To je Tobyjeva omiljena vrsta glazbe. Ja ne prepoznajem ni jednu pjesmu ili skladatelja. Napokon odaberem skladbu skladatelja po imenu Santana jer je nalik na Sandoval, kako se ja zovem. Sviđa mi se i naslov pjesme: „The Calling“, zov. „Simpa“, kaže. Osmijeh na njegovu licu znači da sam dobro izabrao. „Santana i Clapton zajedno. Simpa.“

Simpa, kažem si. U glavi napravim podsjetnik da upotrijebim tu riječ kad mi se idući put nešto bude sviđalo. Nekoliko minuta poslije Toby se vraća s popisom. Mršti se. „Moraš odabrati s ove strane. Stari misli da će ti rock prejak stimulirati sivu tvar.“ Toby zakoluta očima gledajući u smjeru doktora Malonea koji je gore u kabini i prtlja po upravljačkoj ploči. Ne razumijem točno značenje Tobyjeva izraza lica. Nabrzinu odaberem Beethovenov „Largo“ iz Trećeg koncerta za klavir. Sviđa mi se njegova jednostavna melodija. Također, znam da traje samo desetak minuta. Toby me uvuče natrag u tunel.

„Kakva je mentalna glazba?“ upita dr. Malone kad izađem iz tunela. Prestanem vezati tenisice kako bih razmislio o njegovu pitanju. Ali riječima je nemoguće opisati nutarnju glazbu. (Dražja mi je riječ „nutarnja“ od riječi „mentalna“ kad opisujem tu glazbu. To što je NG, kako ga skraćeno zovem, u mojem umu, ne znači nužno da ga moj um *proizvodi*.) Kakav je NG? Koliko mi je puta doktor Malone postavio to pitanje i koliko mu puta nisam znao odgovoriti?

„Simpa“, kažem. „Simpa je.“ Pogledom potražim Tobyja, ali on je gore u kontrolnoj sobi.

„Želiš reći da zvuči ugodno? Zvukovi su uhu ugodni?“

„Tu glazbu ne čujem ušima.“ Onda shvatim da „simpa“ nije bila prava riječ. Glazba jest ugodna, ali je i mnogo više od toga.

„Ne čuješ je, nego?“

Kako da je opišem? To je kao da slušate vrlo glasnu glazbu na slušalice. Samo što glazba kao da dolazi iz unutrašnjosti mozga. Zapravo je to vrlo zgodan osjećaj. "Jednostavno je ovdje", kažem doktoru Maloneu. Tada mi na um padne slika. „To je velika lubenica.“

„Kako, molim?“ S dr. Maloneom volim raditi i zato što su izrazi njegova lica vrlo jasni i lako ih je razumjeti. Ovaj koji je upravo složio, recimo, školski je primjer za zbunjenost. Proširujem sliku koje sam se sjetio. Prvi sam put ovo povezao, pa ne znam kamo će me točno odvesti. „Kad se čuje nutarnja glazba, Marcelo je jedna *koštica*. Glazba je ostatak lubenice.“ Dr. Malone se namršti. Zapravo, to je napola mrštenje, napola smiješak, kao da pokušava ostati ozbiljan. „Znaš li da si upravo stavio naglasak na pravu riječ? To je dobro. Prije godinu dana nisi to mogao. Paterson ti čini dobro.“

Paterson. Pogledam na sat. Nakon sastanka s dr. Maloneom Aurora me vozi u Paterson da vidim novorođeno ždrijebe koje je sinoć došlo na svijet. S dr. Maloneom imam još pola sata, podsjetim se. Ovoga puta moram paziti da sastanak ne potraje dulje nego što je predviđeno, kao što se katkad dogodi. Dr. Malone opet govori. „Ali, vratimo se glazbi. Što sadrži mentalna glazba? Zvuči li poput obične glazbe? Ima li melodiju?“

„I ima i nema“, kažem. Grozno mi je kad zvučim tako neodređeno. Neodređeno je, u ovom slučaju, najbolji način da se točno izrazim.

„Dooobro.“ Dr. Malone se naceri. „Koji je dio poput obične glazbe?“

Zatvorim oči i zamislim violončelo veliko kao Zemlja i gudalo dugačko kao Mliječna staza i to gudalo koje se čas polako, čas brzo kreće preko žica violončela. U daljini čujem dr. Malonea. „Glazba ima melodiju, ritam, tempo. Ima li mentalna glazba ijednu od tih komponenata?“

Sad razmišljam o ljetnom poslu i kako po cijeli dan mogu biti s ponijima. Vratim se dr. Maloneu i njegovim pitanjima. Za ovo sam plaćen, kažem si. Moram pridonijeti ovom procesu koliko god mogu. Osim toga, sviđa mi se dr. Malone i sviđa mi se Toby. „Ne baš.“

„Možeš li je otpjevušiti?“

„Ne.“

„Onda to nije glazba.“

„To su osjećaji glazbe, samo bez zvuka.“ Eto. Određenije od toga ne mogu jezikom kakav traži dr. Malone.

„Kakvi osjećaji?“

Nemam pojma kako da nazovem te osjećaje. Katkad je glazba živahna i brza, pa je zovem „sretnom“. Katkad je polaganija i nižih tonova, pa je zovem „tužnom“. Glazba je uglavnom samo nepojmljivo spokojna. *Simpa*. Sviđa mi se ta riječ.

„Marcelo! Vрати se. Skoro smo gotovi. Jesu li ti osjećaji glazbe bez zvuka uvijek prisutni?“

„Jesu. Kad ih potražim. Kad ih Marcelo potraži, uvijek ih nađe.“

„A gdje ih Marcelo traži?“

„Ovdje.“ Dotaknem zatiljak, tik iznad šije.

„Dođu li ikada zvukovi a da ti ne želiš da dođu, ili ostanu a da ti ne želiš da ostanu?“

Razmislim o tome. Istina je da me ta glazba uvijek privlači. I maloprije, kad sam je nastojao opisati dr. Maloneu, htio sam opet skliznuti u glazbu. A i teško mi se prenuti iz nje kad sam u njoj. Ali ne kažem to dr. Maloneu. Ne znam bih li pronašao prave riječi da opišem ove misli. Umjesto toga, kažem mu: „Da se to događa, značilo bi da je Marcelo lud, zar ne?“

Dr. Malone se nasmije i istovremeno kimne. Stalno testira, vodi istraživanje, ali pazi i na moje mentalno zdravlje. Unatoč neodgovorivim pitanjima i njegovu blesavom smislu za humor, nije mi mrsko dolaziti dr. Maloneu. Dolazim svakih šest mjeseci od svoje pete godine, što znači, budući da imam sedamnaest godina, da sam bio kad dr. Malonea dvadeset i pet puta. Posjeti traju dva sata i imaju tri funkcije: prvo, provjerava je li s mojim mozgom fizički sve u redu. Drugo, podaci koje skuplja pomažu drugim ljudima kojima je pomoć zaista potrebna. Treće, od prošle godine, plaćaju mi tristo dolara po posjetu u skladu s pravilnikom stipendije koju je dobio dr. Malone.

Krene prema kontrolnoj sobi i ja pođem za njim. „Ovo je fantastično!“ kaže nakon što je proučio dva zaslona računala. „Dođi, nešto ću ti pokazati.“

Priđem mjestu gdje stoje dr. Malone i Toby. Dr. Malone kaže: „Ovo je slika tvog mozga. Svaka slika ima crvene i plave mrlje na različitim mjestima. Kad slušaš stvarnu glazbu, aktivne su obje strane sljepoočnog režnja.“ Dr. Malone upre u jarkocrvenu lokvicu u prednjem dijelu mog mozga na jednoj slici. „Ali ovdje, kad slušaš mentalnu glazbu, nešto se događa u hipotalamusu, najstarijem dijelu ljudskoga mozga. Znaš, onom dijelu koji je naše špiljske pretke gonio da se tuku ili povuku.“

„Cijeli limbički sustav ovdje se rasplamsao kao vatromet“, kaže Toby, pokazujući na sliku mog mozga dok slušam NG. Nehotice se nasmiješim sam sebi. Aurora me čeka u predvorju. Prođem pokraj nje u nadi da neće kao obično neko vrijeme ispitivati dr. Malonea o sastanku. Želim što prije stići u Paterson. Harry mi je obećao ljetni posao konjušara kad je vidio kako mi je dobro išlo s ponijima kad sam s njima radio nakon škole. Ali bilo je i drugih klinaca u Patersonu koji su htjeli taj posao jer je to sjajan, sjajan ljetni posao, i strah me da ne zakasnim.

Ali nije upalilo to što sam prošao pokraj nje. Aurora pričekala dr. Malonea koji me izbliza slijedi. „Onda“, kaže gledajući dr. Malonea, „jeste li našli išta unutra?“

„Prazno, posve prazno.“ Dr. Malone posegne da dotakne vrh moje glave, ali povuče ruku, kao da je iznenada otkrio da sam sada viši od njega.

„Otac ga iduće godine želi poslati u običnu srednju školu“, kaže mu Aurora.

Vratim se onamo gdje razgovaraju dr. Malone i Aurora. „Ne“, smjesta kažem.

„Znam što ti o tome misliš, gospon“, kaže mi Aurora. „Htjela bih čuti doktorovo mišljenje.“

Vidim da dr. Malone oklijeva. Zna što mislim o odlasku iz Patersona i pohađanju obične škole. „Jasno da je spreman. Mogao je ići u običnu školu još od vrtića. Jasno da on to može.“ Onda pogleda mene i rekne: „Žalim, stari moj.“

Oči upirem u točku na podu dok se mučim da nađem riječi kojima bih objasnio zašto obična srednja škola za mene ne bi bila dobra. Tada čujem kako Aurora kaže, nastojeći me utješiti: „Ne znači nužno da ćeš ići. Ne znači da ćemo tako postupiti samo zato što si spreman. Razgovarat ćemo.“

„Imam sedamnaest godina“, ispalim.

„Što bi reklo?“ zanima Auroru.

„To bi trebala biti Marcelova odluka.“ Prikupim svu snagu i dignem pogled prvo do Aurore, zatim do dr. Malonea. „Trebali biste mi dopustiti da zadnji razred srednje škole završim u Patersonu, gdje sam oduvijek.“

„Uh, u ovo se radije ne bih miješao“, kaže dr. Malone.

„Je li Marcelova razvojna dob ista kao u drugih sedamnaestogodišnjaka? Gledam dr. Malonea.“

Doktor Malone kimne. To znači da shvaća prirodu mog pitanja. „Razvojna dob? Što to uopće znači? Svatko je drugačiji. U nekim si aspektima pedeset godina ispred druge djece svoje dobi.“

Aurora se nasmiješi. Doktor Malone nikad ne voli davati jednostavne odgovore na teška pitanja samo kako bi ljudima bilo ugodnije. Ja zapravo želim da kaže kako mi je takvom kakav sam bolje na mjestu kao što je Paterson.

„Možda će mu dobro doći drugačije iskustvo“, kaže Aurora.

„Znate što o tome mislim“, kaže dr. Malone Aurori. „Nisam pobornik patnje. Ako je dijete sretno, ako ga razumiju i cijene, propupat će kad za njega kućne čas. Paterson Marcelu godi. Pogledajte rezultate.“

Tooo! Hvala, dr. Malone, kažem u sebi.

„Hm“, zvuk dolazi od Aurore.

„Što znači „hm?“ upitam prvo Auroru, pa onda dr. Malonea.

Dr. Malone odluči odgovoriti na pitanje. „To si svakako upitao pravu osobu. Mi, u liječničkoj struci, znamo sve o „hmovima“. Mislim da u ovom slučaju „hm“ tvoje majke znači da smatra kako neke stvari još moraš naučiti i da se možda, da je samo do tebe, ne bi odlučio naučiti te stvari. Jesam li uspio objasniti?“

„Jeste“, odgovori Aurora.

„Hm.“ Ovaj put zvuk dolazi od mene. Ne nastojim biti duhovit.

DODATNI ULOMCI KOJI SE TIČU 2. AKTIVNOSTI – ČITANJE

1. EPIZODA S TATOM

„Marcelo“, čujem kako zove. Drži kupicu dopola napunjenu vinom boje rubina. Znam da Arturo ne voli što odlazim u ordinaciju doktora Malonea. Smatra da testovi podrazumijevaju da nešto sa mnom nije u redu, a misli da tomu nije tako. „Onda, što ti je dobri doktor ovaj put radio?“

„Skenirali su mozak dok je Marcelo slušao glazbu.“

„Pokušaj to ponovno reći.“

„Skenirali su mi mozak dok sam ja slušao glazbu.“ Podsjetim se da ne govorim o sebi u trećem licu. Također, moram se sjetiti da ga ne zovem Arturo. Razgovor o NG-u kod Artura stvara nervozu. Pokušavam promijeniti temu. (...) Arturovo se lice uozbilji. Pripremam se. Znam kako se Arturo u času može pretvoriti iz oca u odvjetnika. Lice oca Artura ne pojavljuje se za mene tako često kao za moju sestru Yolandu. Ja vidim više odvjetnika Artura: njegove

oči koje ne trepću uprte u moje lice, jačina njegova glasa modulirana za potpunu kontrolu. Postaje osoba koja će izgubiti prisebnost samo ako to želi.

„Evo što ti želim predložiti.“ Očekujem da napravi stanku jer govori brže nego inače. Ali nastavlja, govoreći brzo kao kad govori Yolandi. „Želim da ovo ljeto radiš u odvjetničkom uredu.“

Ovo je potpuno iznenađenje. Treba mi neko vrijeme da pronađem riječi, bilo koje riječi. Kad uspijem, kažem: „Imam ljetni posao u Patersonu.“

„Pomagat ćeš na urudžbenom odjelu.“ Ne čuje ili ne želi čuti ono što kažem.

„Već imam posao“, ponovim.

„Molim te, sjedni.“ Pokaže na stolicu. Sjednem. Pomakne se naprijed u svojoj stolici tako da nam se koljena gotovo dodiruju. Spusti glas. Sad je otac. „Sine, želim da imaš posao negdje gdje komuniciraš s ljudima, gdje sam moraš doći do novih spoznaja. Što radiš u Patersonu a da te uči nešto što otprije ne znaš?“

2. EPIZODA S WENDELLOM

„Odnedavna gledam žene, nastojeći ne buljiti u njih, da vidim mogu li odrediti jesu li privlačne. Valjda je to rezultat razgovora koje Wendell i ja vodimo. Zapravo, nisu to razgovori. Wendell drži predavanje, a ja slušam. Gotovo svaki dan Wendell sa mnom dijeli svoje bogato znanje o ženskom rodu. Poslije ručka hodam prema urudžbenom odjelu kad me Wendell ščepa. „Samo nekoliko minuta, Marcelo, molim te. Ludim ovdje čitajući ova sranja.“

„Čeka me Jasmine da odemo u Pismohranu“, kažem.

„Učini dobro djelo i pročavrljaj sa mnom“, kumi me. Sjednem. „Znaš li kako provodim vrijeme?“

„Čitaš sranja.“

„Tako je. Trebam preroštati trideset i pet kutija sranja u potrazi za dopisima, pismima i izvještajima, od kojih su neki na španjolskom.“

„Znaš li španjolski?“

„Tako-tako. Tri sam ga godine učio u školi.“

„Ja sam se s bakom molio na španjolskom dok je živjela s nama.“

„Nemoj zezat. Kad smo već kod molitve, molim se da Jasmine pristane izaći sa mnom. Ne razumijem zašto neće. Govori li ikad o meni?“ (...)

„Imaš tri vrste ženske ljepote“, kaže Wendell. Zvuči poput gospodina Raffertyja, mog profesora društvenih znanosti u Patersonu. „Zdravoseljačka, Elegantan i Elementarna.“

„Možeš li mi, molim te, dati primjere?“ Smjesta požalim što sam postavio to pitanje. Po rasporedu kasnim već deset minuta i Jasmine me čeka da idemo u Pismohranu.

„Svakako. Uzmimo tri lijepe žene ovdje, u uredu. Svaka od njih predstavlja jednu od tri kategorije ljepote koje sam upravo naveo. Prvo ima Zdravoseljačku Marthu. Zdravoseljačke žene bogato su obdarene u majčinskom, dojnom smislu. Seksipilne su jer su bujne, jednostavne, prirodne i lako se daju. Seks je dio njihove skrbne prirode. Izvor privlačnosti Zdravoseljačke Žene za muškarca je u njegovoj djetinjoj žudnji da ga posjeduju, čime kod žene izaziva zaštitnički nagon. Što se druge kategorije tiče, naša Juliet preko puta hodnika predstavnica je Elegantne Žene. Elegantne obično budu malo mršavije. Držanje im je hladno i odbojno iznimno su svjesne utjecaja koji imaju na muški rod i to znanje rabe u svoju korist. U muškarcu bude urođen natjecateljski poriv. Njihova privlačnost temelji se na muškarčevoj potrebi da osvoji i ukroti, ali i da zgrče i uskrati drugima plijen. Elegantne Žene su trofeji, razmetljiva svojina. Samo pojavljivanje s njima kod drugih izaziva zavist. Eto zašto je moj otac zaposlio Juliet.“

Wendell odjednom utihne.

„Jasmine je sigurno primjer Elementarne ljepote“, kažem.

Wendell se prene iz zamišljenosti i pljesne me po koljenu. „Pogodio si. Brzo učiš, mali moj.“ Wendell se nasloni u stolici. Ton mu je drugačiji od onog kojim je opisivao prethodne kategorije ljepote. Zvuči svečano i ozbiljno. „Elementarna ljepota ne ovisi toliko o tjelesnim atributima kao druge vrste ljepote. U teoriji je valjda moguće da neka žena bude Elementarna a da ne bude tjelesno privlačna. Jesi li čuo za periodni sustav elemenata?“

3. EPIZODA S JASMINE

„Brišem ruke što dulje mogu. Sad mi se čini smiješno što me uhvatila takva trema na pomisao da ću spavati kraj Jasmine. Što se događa? Jučer me Jonah pitao da li me Jasmine spolno privlači i ta mi je ideja bila šokantna. A sada ovo. Dotaknem si trbuh gdje osjećam škakljanje. Takav je osjećaj kad imaš „leptiriće u trbuhu“. Što je pustilo te leptiriće na slobodu? Prvi su došli kad je Jasmine govorila o NG-u i kako bih mogao biti od krvi i mesa kao ona, na primjer, a onda su ih na tisuće zalepetale kad je pokazala na mjesto gdje ćemo zajedno spavati. Nisu neugodni ti leptirići. Njihova me sićušna krilca štirkaju, škakljaju iščekivanjem kako će to biti ležati kraj Jasmine. Pomaknem Namua da mi bude kraj nogu. Dijelom leži na mojoj vreći za spavanje, a dijelom na Jasmineinoj. Skinem čizme i potpuno se obučen uvučem u vreću. Gledam gore u noćno nebo. Zvijezde izgledaju poput sitnih rupica na mračnome stropu kroz koje se vidi svjetlost koja postoji s druge strane. Ležim otvorenih očiju, slušajući Jasmineino pravilno disanje. Onda začujem njezin glas.

„Jučer kad si razgovarao s Jonom, rekao si da ste ti i on jedan drugom otvorili srce. Što si time mislio? Ne moraš mi reći ako ne želiš.“

„Razgovarali smo o ljubavi.“

„ O, Bože.“

„On te voli.“

„Ubit ću ga.“

„Ali misli da ti njega nikad nećeš voljeti.“

„Volim ja njega. Samo ne na taj način. On mi je kao stariji brat.“

„Što znači da nekoga voliš na taj način? Eto, to Marcelu nije jasno.“

„Ljubav je teško dokučiti, zar ne? kaže. „Nisi jedini koji s time imaš problema.“

„ I Jasmine ima?“

„Katkad...“, kaže oklijevajući, „katkad ljudi nanose bol jedni drugima ili sebi u ime onoga što smatraju ljubavlju. Prave svu silu pogrešaka zbog toga.“